

Beavdegirji Sámi girkoráđđi (SGR)

20. – 21.09.2012

Romsa

Čoahkkimis ledje:

Anne Dalheim, jođiheaddji

Ingar Nikolaisen Kuoljok, nubbinjođiheaddji (dušše 20.09)

Liv Eli Holmestrand

Linn Ellen Kristina Bientie Sivertsen

Jovna Z. Dunfjell (dušše 20.09)

Tor Berger Jørgensen

Mareno Mikkelsen – várreláhttu (dušše 21.09)

Kirsten Isaksen – várreláhttu

Eai boahtán:

Mari Helander

Rolf Johansen

Čállingotti bealis:

Tore Johnsen

Asta Johnsen

Maria R. Steinsvik

Jens-Petter Johnsen (dušše 20.09)

Rohkos

Ráđdečoahkkin rahppui sártniin duorastaga ja bearjadaga. Ingar Nikolaisen Kuoljok doalai rohkosa vuosttaš beavvi, ja nuppi čoahkkinbeavvi jođihii Tore Johnsen rohkosa, ja logai buressivdnádusa ráđdečoahkkima loahpaheamis.

Sámegiela – dárogiela eahkesipmilbálvalus ságastallamiin

20. beavvi čakčamánuš dollui sámegiela-dárogiela eahkesipmilbálvalus Elverhøy girkus.

Girkogáfes ságastallojuvvui “Girku ja sámivuolta Romssas”. Sullii 40 olbmo oassálastte das.

Áššelistu:

SGR 11/12: Vuodđudeapmi

SGR 12/12: SGR njuolggadusaid geahčadeapmi

SGR 13/12: Čoahkkingirjijt

SGR 14/12: Referáhtaáššit

SGR 15/12: Diehtoáššit

- SGR 16/12: Sámi searvegoddi oarjelsámi guovllus – geahččaleami evalueren
- SGR 17/12: Oarjelsámi geahččalansálbmagirji
- SGR 18/12: Gulaskuddančálus – evttohusat Girkolága rievdadeapmái ja girkolaš válggaid (demokratijaođastus) válgaortnegiidna
- SGR 19/12: Evaluerenlávdegoddi – dieđut lávdegotti- ja barggu birra
- SGR 20/12: Oskuoahpahušođastus – stáhtus 2012
- SGR 21/12: Liturgiija viesuid ja ruovttuid buressivdnideami váste
- SGR 22/12: Rom-álbmot ja girku
- SGR 23/12: Sámi girkoráđi čoahkkínplána 2013
- SGR 24/12: Sámi girkobeavvit 2013 – diehtoášši
- SGR 25/12: Girku 18 – 30
- SGR 26/12: Lassiáššit:
- Davvisámegiela vuoiŋnalaš giela bisuheapmi ja ovdánahttin
 - Giedahallat deavvadeami gaskal muslimaid ja risttalaččaid

SGR 11/12 Vuodđudeapmi

Čoahkkáigeassu

Sámi girkoráđi njuolggadusaid mielde galgá sámi girkoráđi ieš válljet nubbinjodiheaddji guovtti jahkái. Sámi girkoráđi jodiheaddji oassálastá bistevaččat Girkorádis, hupman- ja evttohusvuoigatvuođain, ja Girkoráđi nubbinjodiheaddji lea su várrelahttu.

Sámi girkoráđi njuolggadusas § 7:s boahká ovdán ahte ráđis sáhtá leat bargolávdegoddi (BL) mas lea jodiheaddji, nubbinjodiheaddji, okta miellahttu ja guokte várrelahttu. Njuolggadusaid mielde čoahkkana bargolávdegoddi ain dárbbu mielde ja dahká mearrádusaid áššiin main ráđis leat ožžon fápmudusa.

Goappaš válggaide lea lunddolaš váldet vuhtii sohka bealibalánsa ja davvisámegiela, julevsámegiela ja oarjelsámegiela ovdasteami balánsa.

Mearrádus:

1. Sámi girkoráđi vállje 2012 – 2013 áigodahkii:
 - Ingar Nikolaisen Kuoljok nubbinjodiheaddjin
2. Seamma áigodahkii válljejuvvo čuovvovaš bargolávdegoddi:
 - Jodiheaddji: Anne Dalheim
 - Nubbinjodiheaddji: Ingar Nikolaisen Kuoljok
 - Áirras: Linn Ellen Kristina Bientie Sivertsen

Bargolávdegotti várrelahttun välljeuvvojit:

- Liv Eli Holmestrand
- Jovna Zahkarias Dunfjell

SGR 12/12 SGR njuolggadusaid geahčadeapmi

Čoahkkáigeassu

Sámi girkoráđđi lea okta golmma guovddášgirkolaš ráđiin maid Girkoráđđi lea ásahan. Ráđi mandáhtta ja doaibma lea definerejuvvon ráđi njuolggadusain. Lea lunddolaš ahte aitto välljeuvvon Sámi girkoráđđi guorahallá njuolggadusaid, čielggadan dihte ráđi mandáhta ja barggu.

Mearráduš:

Sámi girkoráđi njuolggadusaid giedahalle ja digaštalle.

SGR 13/12 Čoahkkingirjjit

1. Sámi girkoráđi čoahkkingirji 08. – 09.03.2012 čoahkkimis, Oslos

Mearráduš:

Sámi girkoráđđi dohkkehii čoahkkingirjji.

SGR 14/12 Referáhtaáššit

- 1) Girkoráđi čoahkkingirji 15. – 16.03.2012, Girku viesus
- 2) Girkoráđi čoahkkingirji 02. – 03.05.2012, Losby Godsas
- 3) Girkoráđi bargolávdegotti čoahkkingirji 22. ja 27.06.2012 telefunčoahkkimis Girku viesus
- 4) Gaskagirkolašráđi čoahkkingirji 29.02 – 01.03.2012 Girku viesus
- 5) Gaskagirkolašráđi čoahkkingirji 29. – 30.05.2012 Girku viesus
- 6) Referáhtta sámi girkobeivviid nuoraidlávdegotti čoahkkimis 03. – 04.09.2012, Muoffies

Mearráduš:

Sámi girkoráđđi váldá referáhttaáššiid diehtun.

SGR 15/12 Diehtoáššit

- 1) Válđočállii muitalii njálmmálaččat
- 2) Čieža cavgileami buori stivrabargui
- 3) Reive Bismačoahkkimis beaiváduvvon 22.06.12 mii guoská bismmaid nammadeapmái guovddášgirkolaš ráđiide áigodahkii 2012 – 2016

- 4) Reive beaiváduvvon 29.03.12 mii guoská áirasiid ja várreáirasiid nammadeapmái Sámi girkoráđđái áigodahkii 2012 – 2016
- 5) E- boasttat beaiváduvvon 09.05.12 ja 25.06.12 Sámedikkis mii guoská Vuodđolága 200-jagi ávvudeami čalmmusteapmái
- 6) Sámi girkoallima lávdegotti loahpparaporta áigodahkii 2008 – 2012
- 7) Referáhtta sámi girkoallima bargolávdegotti telefunčoahkkimiin mat ledje Lulli-Hålogalánddas 12.03.12 ja 08.05.12
- 8) Sámi girkoallima 2013:
 - SGR ja Lulli- Hålogalanda bismma bovdehus beaiváduvvon 31.08.12 Davviriikkaid ja Ruošša bismmaide oassálastit Sámi girkoallima Muoffies 09. – 11.08.13
 - Norgga Kulturráđi reive beaiváduvvon 06.06.12 mas lea ohcojuvvon doarjja Frode Fjellheim musihkkabuktosii Sámi girkoallima oktavuodas
 - Prográmmalávdegotti čoahkkínreferáhtta, beaiváduvvon 23.04.12, Gardermoenis, mii guoská 2013 Sámi girkoallima
 - Gohččun čoahkkimii Muoffies 03. – 04.09.12 Sámi girkoallima vuolitlávdegottiide
 - Referáhta ipmilbálvaluslávdegotti čoahkkimis 03. – 04.09.12 mii lei Muoffies
 - Doarjjajuolludeapmi beaiváduvvon 12.09.12 Nordlándda fylkkasuohkanis Sámi girkoallima
- 9) SGR ja Davvi-Hålogalanda bismma bovdehus, beaiváduvvon 05.07.12, našunála sámi girkoallima ávvu-ipmilbálvalussii mii lei Romssas 11.12.12:s
- 10) Reive, beaiváduvvon 23.05.12, Ođasmahtti-, hálddahuš- ja girkodepartemeanttas Norgga girku lassijuolludeami birra, čalmmustahttit ahte jahki lea gollan suoidnemánu 22.beaivvi 2011 dáhpáhusa rájes
- 11) Referáhta plánenčoahkkimiin 23.03.12:s ja 26.04.12 2013:s jahkegirjji birra
- 12) Sámi nuoraid oahpaheapmi Norgga girku bálvalussii:
 - GR reive beaiváduvvon 21.03.12 Vuorbádan- ja vuodđudusbearráigeahčču mii guoská Sámi nuoraid oahpaheapmái Norgga girku bálvalussii, vuodđudusa loahpaheapmái ja heaittiheapmái
 - Reive beaiváduvvon 28.03.12 jahkerekketdoallu vuodđudusa heaittiheami birra
 - Reive beaiváduvvon 11.06.12 mii guoská mearrádussii ahte vuodđudus sihkkojuvvo registaris
- 13) Referáhta biibbaljorgalansemináras mii lei Romssas 08. – 09.05.12
- 14) Mánngus SH reivves beaiváduvvon 04.07.12 Svenska Bibelselskapet:ii julevsámegeiela biibbaljorgaleami ja evttohuuvvon sámi resursaolbmuid birra
- 15) Cealkámuš julevsámi giellakonferánsas mii lei Johkamohkis 16. – 17.02.12 ja SGR diehtu ruovttoluotta
- 16) Norgga girku dilálašvuodáraporta 2012 (sáddejuvvon dušše e- boastta bokte)
- 17) Jearaldat UiT Sámi dutkamiid guovddážiš, beaiváduvvon 15.05.12, sáhtta go SGR fuolahit kandidáhta “Forum for urfolksspørsmål i bistanden” fágaráđđái ja

vástádusmaila SGR:s ja 2012:ii rievdadusšiehtadus ja plána forumii beaiváduvvon 08.05.12.

- E- boasta, beaiváduvvon 14.09.12, Sámi dutkamiid guovddážis mii guoská Forumkonferánsii mii lei Romssas 16. – 17.10.12:s

18) Bovdehus Olgoriikadepartemeanttas, beaiváduvvon 03.07.12, “Extractive Industries and Indigenous People” seminárii mii lei Romssas 10.09.12:s

19) Bihkkasáddoášši:

- Mii eaiggádit Statoila – diehtu bihkkasáddogierdomátkki birra, áigodagas 02.05 – 14.05.12

- Reive Áhkuid-/Ádjáidakšuvnnas beaiváduvvon 17.04.12:s

- Reive Sámedikkis, beaiváduvvon 14.05.12:s, Statoila doaimma birra Albertas, Canadas

- Reive Sámedikkis, beaiváduvvon 24.05.12:s, ruhtadoarjaga birra go indiánajodiheaddji Francois Paulette guossástalai Sámi

- Reive Sámedikkis, beaiváduvvon 11.04.12:s, ja vástádusreive beaiváduvvon 07.05.12:s mii guoská artistabálkká ruhtadoarjagii oljosáddogierdomátkki solidaritehtakonsearta oktavuodas

20) Dieđut “Gruvbrytningens konsekvenser för urfolk i Colombia och i Sverige” seminára birra mii lei Malmøas 08.09.12

21) Dieđut WCC konsuleantta Maria Chavez Quispes jápmima birra

22) Reive WCC:s, beaiváduvvon 03.07.12:s, mii guoská álgoálbmogiid teologiija konferánsii mii lei Taiwanas 16. – 20.09.12:s

23) Áviisačállosat

24) Bovdehus SÁNAG- konferánsii mii lei Kárášjogas 30. – 31.10.12

25) Bovdehus mineráladoaimmat sámi guovlluin seminárii mii lei 27.09.12 Kárášjogas

26) Referáhta oahppočoahkkimis mii guoská religiuvdnii ja oskui Sámis mii lei 29.02.12 Romssas

Mearrádus:

Sámi girkoráđdi váldá áššiid diehtun.

SGR 16/12 Sámi searvegoddi oarjelsámi guovllus – geahččaleami evalueren

Čoahkkáigeassu

Sámi searvegotti oarjelsámi guovllu geahččalanortnega ásahii dalá Kultur- ja girkodepartemeanta ja dat doaimmagođii 1.beaivvi ođđajagimánus 2009 rájes. Geahččalanortnet heaittihuvvui 2012 loahpas. Go geahččalanortnet ásahuvvui bivddii departemeantta Sámi girkorádi evalueret geahččalanortnega ovttas Nidaros bismagotteráđiin.

8.beaivvi geassemánu čoahkkimis dagai bismagodderáđdi čuovvovaš mearrádusa áššái:

“ Nidaros bismagodderáđdi lea evalueren sámi searvegotti oarjelsámi giellaguovllu ortnega. Bismagodderáđdi oaivvilda ahte geahččalanortnet lea lihkestuvvan ja čujuha dasa ahte dál lea riehta ja

dehálaš ahte geahččalanortnet dahkko bistevažžan. Evalueren lea dasalassin čájehan ahte lea dárbu lassi resurssaide beaivválaš jodiheaddji virggi dáfus.

Daid dieđuid vuodul háliida Nidaros bismagodderáđdi ohcat Ođasmahtti-, hálddahu- ja Girkodepartemeanttas ahte geahččalanortnet dahkko bistevašortnegin 1.beaivvi ođđajagimánu 2013:ii rájes”.

Mearrádus lea reivve bokte sáddejuvvon Ođasmahtti-, hálddahu- ja girkodepartementii, beaiváduvvon geassemánu 25.beaivvi, mánggus lea sáddejuvvon Sámi girkoráđđái.

Mearrádus:

Sámi girkoráđdi doarju Nidaros bismagodderáđi sámi searvegotti oarjelsámi guovllu ortnega evaluerema. Dan maŋemus 4 – jagi áigodagas lea Saemien áálmege/ Sámi searvegotti ásaheapmi oarjelsámi guovllus buktán hui positiivvalaš ovdáneami oarjelsámi girkoallimii. Sámi girkoráđdi oaivvilda leat hui dehálaš ahte searvegoddi dál šaddá bistevaš ortnegin.

Nidaros bismagodderáđdi čujuha ahte lea dárbu lassi resurssaide Saemien áálmege beaivválaš jodiheaddji virggi dáfus. Sámi girkoráđdi háliida dasa lassin deattuhit ahte lea dehálaš ásaht 100 % oarjelsámi giellamielbargivirggi nugo eaktuduvvon Sámi girkoallima strategiiaplánas. Norgga girkus ii gávdno odne oarjesámegiela giellavirgi, ja Saemien áálmege leage deháleamos arenan dasa ahte nannet girku leat oarjesámegiela arenan. Stuora oassi virggi doaibmaguovllus boahtá gullat Saemien áálmege vuollái.

Sámi girkoráđdi rávve ahte Ođasmahtti-, hálddahu- ja girkodepartemeantta dahká Saemien áálmege / sámi searvegotti oarjelsámi guovllus bistevaš ortnegin ođđajagimánu 1.b. 2013 rájes.

SGR 17/12 Oarjelsámi geahččalansálbmagirji

Čoahkkáigeassu

Oarjelsámi musihkkaproševtta bargujoavku lea sádden bovdehusa Norgga girku Sámi girkoráđđái ja Ruota girku Sámi ráđđái searvat oasseaiggádin Oarjelsámi musihkkaprošektii, ja várret guokte bistevaš áirasa ja ovttá várreáirasa oarjelsámi sálbmagirji oasseproševtta stivrenjovkui. Proševttas leat golbma oasseproševtta: nuoraidprošekta, oarjelsámi sálbmagirji ja ollesolbmuidkoara. Sámi girkoráđdi árvvoštallá dušše oarjelsámi sálbmagirji leat áigequovdilin.

Sámi girkoráđis lea ovddasvástádus almmuhit liturgiija ja sálbmagirjiid oarjelsámegillii. Dál leat sullii 45 oarjelsámegielaht sálmma gárvásat, ja nu lea vuoddu bargat oarjelsámegielaht sálbmagirji guvlui. Ii leat realisttalaš jurddašit sálbmagirji gárvána ovdal ovddemusat 2014:s. Prošektii leat čadnon konkrehta čielggadanvátisvuodát ovdal go Sámi girkoráđdi sáhtá searvat dakkár geatnegahtti ovtasbargui. Sámi girko-beivviid geažil leat Sámi girkoráđis 2013:s ráddjejuvvon ekonomalaš ja hálddahušlaš resurssat geavahanláhkái.

Mearrádus:

Sámi girkoráđdi lea ilus go oarjelsámi musihkkaproševtta bargujoavku lea bargagoahtán almmuhit oarjelsámi sálbmagirji. Sámi girkoráđdi doarju namuhuvvon čielggadandárbbuid mat áššemeannudeamis bohtet ovdán, ovdal go ráđdi sáhtá árvvoštallát searvat geatnegahtton ovtasbargui oarjelsámegielaht sálbmagirji oktavuodas. Bivdit čállingotti gaskkustit dan fas ruovttoluotta álggaheddjiide ja Ruota girku Sámi ráđđái vai ášši sáhtá ođđasit meannuduvvot ráđdečoahkkimis 2012 skábmamánu.

SGR 18/12 Gulaskuddančálus – evttohusat Girkolága rievdadeapmái ja girkolaš válggaid (demokratiijaodastus) váлгаortnegiidda

Čoahkkáigeassu

Stuoradiggi mearridii miessemánu 21.b. 2012:s vuodđolágarievdadusaid mat ledje evttohuuvon oassin girkosoabahusas, beaiváduvvon cuoŋománu 10. beaivvi 2008 . Stuoradiggi seammás dagai ávžžuhusmearrádusa mas Stuoradiggi bivddii ráđđehusa “Norgga girku váлгаortnega evttohusa meannudeami vuodul, máhccat ruovttoluotta Stuoradiggái sierra áššiin Norgga girku odđa váлгаortnega birra 2013 giđa”.

Dát ášši lea oassin Norgga girku váлгаortnega evttohusa meannudeamis. 2012:s Girkočoahkkin válddii vuosttaš lávkki demokratiijaodastusa (ášši GČ 12/12) evaluerema meannudeamis. Dan rájes leaba Girkoráđđi ja departemeanta guorahallan váлгаortnegiin áigegeuvdilis vejolaš rievdadusaid. Reivves beaiváduvvon 11.09.2012, bivdá departemeanta Girkoráđi doaimmahit gulaskuddama áigegeuvdilis láhkarievdadusevttohusaid birra.

Ášši lea ráđdjejuvvon rievdadusaide maid oidnet dárbbaslažžan njuolgo čuovvoleapmin demokratiijaodastussii, dán vuorus váлгаortnega bajit dási rievdadusat oktan vejolaš láhkarievdadusaiguin. Konkrehta evttohusaid njuolggadusrievdadusaide ovdal válgga 2015:s mat gártet dán geažil ja válganjuolggadusaid vejolaš eará muddenevttohusaid geažil lea jurdda ovddidit Girkočoahkkimii 2014:s. Dán áššis lea dušše Sámi girkoráđi jodiheaddji válljen Girkočoahkkimii mii guoskkaha sámi áirasiid válljemiidda.

Mearrádus:

1. Sámi girkoráđđi lea duhtavaš go čuovvovaš cealkka “1 miellahttu válljejuvvo gii ii gula bismagodderáđđái” evttohuuvvo biddjot girkolága odđa § 24:ii girkoláhkii sihkkarasten dihte ahte dálá ortnet mas Sámi girkoráđi jodiheaddji válljejuvvo jotkojuvvo, Girkoráđđi bivdo árvoštallat leago gulaskuddandokumeanttas dárbu čielggasmahttit evttohuuvvon cealkaga duogáža, vai gulaskuddanvástádusat dán čuoggás leat čilgejuvvon.
2. Sámi girkoráđđi bivdá ahte čuovvoleapmi GČ áššis 12/12 6. čuokkis, buoret ortnet válljet sámi áirasiid bismagodderáđđái ja Girkočoahkkimii, ja čuovvoleapmi čuoggás mii lea sámi girkolaš demokratiija birra sámi girkoeallima Strategiiaplánas, ráhkkanahattojuvvo sierra áššin Sámi Girkoráđis 2013:s. Bivdit čállingotti čuovvolit dán.

SGR 19/12 Evaluerenlávdegoddi – dieđut lávdegotti ja barggu birra

Čoahkkáigeassu

Norgga girkus lea molssaevttolaš geainnuid ortnet báhpabálvalussii, ja Girkoráđi BL lea evaluerenlávdegotti váidinásahus. Ášši lea álgoálggus diehtoáššin Girkoráđđái. Danin go sámi girkoeallima Strategiiaplána láidesteamit leat gullevaččat áššái, de biddjo ášši maidái ovdán Sámi girkoráđđái, ja meannuduvvo dán oktavuodas.

Jagi 2000:s rievdaduvvui Searvegotebáhpaid virgádeami láhkaásahus nu ahte Girkoráđđi sáhtii dohkkehit olbmuid geain ii leat cand.theol gráda, muhto vástideaddji gelbbolašvuohta dihto eavttuid mielde. Girkoráđđi oáččui maidái fápmudusa, go ledje áibbas erenoamáš sivat dasa, spiehkastit earkilolbmuid gelbbolaš-vuodagáibádusain bismmá ohcama vuodul. Girkoráđđi ásahii dalle evaluerenlávdegotti áššemeannudit daid ohcamiid. 2007:s šattai dat iešheanalaš, muhto das leat seamma ásahasat mielde.

Mearrádus:

1. Sámi girkoráđđi čujuha Sámi girkoeallima strategiiaplánii mas sierra čuovvolan čuoggás daddjo ahte “berre árvoštallat leago dárbu eanet lámčit molssaevttolaš

geainnuid sámeielat katekehta, diakona- ja báhpabálvalussii”. Girkoráđđi bivdojuvvo atnit dán muittus iežas viidáset bargguin evaluerenlávdegottiin ja molssaevttolaš geainnuiguin báhpabálvalussii.

2. Sámi girkoráđđi bivdá čállingotti ráhkkanahhtit molssaevttolaš geainnuid katekehta-, diakona- ja báhpabálvalussii ášši Sámi girkoallima strategiijaplána láidestemiid olis. Bivdojuvvo ahte ášši ovdanbiddjojuvvo Sámi girkoráđđái 2013:s dahje 2014:s . Strategiijaplána oassekápihttal dan birra ahte lea dárbu giella ja kulturgelbbolašvuhtii (čuokkis 5.2) ja oassekápihttal mii lea rekrutterema (čuokkis 5.12) birra leat erenoamáš relevánttat áššái.

SGR 20/12 Oskuoahpahasodastus – stáhtus 2012

Čoahkkáigeassu

Norgga girkus lea oskuoahpahasodastus 2004:ii rájes ovdánahttojuvvo dainna ulbmiliin ahte ovdánahttit vuogádatlaš ja oktilaš oskuoahpahasu mii boktá ja nanne risttalaš oskku, oahpásnuhtta golmmaoktasaš Ipmilii, dagaha risttalaš eallindulkoma ja eallinnákcema ja hástala buohkaid beroštit ja oassálastit girkus ja servodateallimis geat leat gástašuvvon gaskal 0 jagis - 18 jahkái, beroškeahhtá doaibmanávccas. Lea vuđolaš eaktun ahte oskuoahpahas galgá báikkálaččat sajáiduvvan ja ovdánahttot báikkálaš vejolašvuodaid ja erenoamášvuodaid vuodul.

Girkoráđđi jođiha odastusa sisafievrridanbarggu Norgga girkui lagas oktavuodas bismágodderáđiiguin ja gulahallamis risttalaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaiguin ja relevánta fágabirrasiiiguin. 2012:s ožžot 68 % proseantta Norgga girku searvegottiin oskuoahpahasruđaid. Mii mielddisbuktá ahte 875 girkoguoovu leat iešguđet ge muttus odastusbarggus.

Juohke jagi borgemánus raportere Girkoráđđi odastusbarggu stáhtusa, bohtosiid ja vásáhusaid birra Ođasmáhttin- ja hálddahasdepartementii. Dán jagaš raportas čuvgejuvvojit erenoamážit vásáhusat mat leat čadnon báikkálaš plánaid dohkeheapmái ja refleškuvnnat mihtuid, sisdoalu ja plánaividodaga birra.

Mearráduš:

Sámi girkoráđđi mielas lea Oskuoahpahasodastus dárbbalaš ja dehálaš reaidu mainna realisere girku bassi ovddasvástádusa čuovvolit gásta.

Oskuoahpahasodasteami barggu bokte dahká girku mávssolaš vásáhusaid mat leat čadnon iešguđet lágan organiseremiidda ja ovttasbargguide. Strategalaš plánabargu dagaha vuogádatlaš ja ollislaš jurddašeami oaivilovdáneami birra. Ulbmillaš mihtut mat leat čadnon buot gástašuvvon mánáide gaskal 0-18 jagi dahká Oskuoahpahasodastusa dehálaš reaidu ovdánahttit Norgga girku viidáset ealli álbmotgirkun. Lea leamaš eaktuduvvon ahte oskuoahpahas galgá váldet vuhtii sámi mánáid ja nuoraid sámi gullelašvuoda ja identitehta oskuoahpahasu rámmas.

Sámi girkoráđđi deattuha ahte lea dárbu farggamusat loktet odastusa ekonomalaš dássái mii vástida 250 milliovnna 2003- ruvnnuid mielde vai buot gástašuvvon mánát ja nuorat, beroškeahhtá orrunbáikki, ožžot oskuoahpahasfálaldaga mii lea nannejuvvon ja odastuvvon iežaset ruovttubáikki searvegottis. Ráđđi vuorjašuvvá dainna ahte erenoamáš dárbbut mat gullet sámi oskuoahpahussii, nugo váldet vára kultuvrras, guovttegielatvuohhta ja demografija (vrd. GČ 7/08, čuokkis 9), bohtet gillát jus ii addojuvvo doarvái ekonomalaš lasáhus odastussii.

SGR 21/12 Liturgijja viesuid ja ruovttuid buressivdnideami váste

Čoahkkáigeassu

Áššebáhpirat sisttisdollet vuđolaš čoahkkáigeasu gulaskuddamis mii dahkkui 2012 giđa. Dasa lassin lea liturgijjaevttohus mielddusin, mii lea reviderejuvvon gulaskuddama oktavuodas.

Liturgijja buressivdnidit ruovttuid ja viesuid lea oalle muddui huksejuvvon sullasaš davvisámi liturgiijii maid Sámi girkoráđdi dohkkehii 2007:s. Davvisámi liturgijja dárogiejorgaleami leat báhpát eará guovlluin riikkas atnán mángga geardde. Ipmilbálvalus lávdegoddi oaivvildii ahte lea dárbu ráhkadit sullasaš liturgijja man Girkočoahkkin sáhtá dohkkehit ja mii heive leat oassin ipmilbálvalusodastusas. Girkoráđdi doarjui dan.

Gulaskuddama váldogažaldat lei ahte leago sávahahtti dohkkehit dakkár liturgijjalaš ortnega oktan bagadusain dahje leago sávahahtti dušše bagadusa ráhkadit. Oktiibuot 19 gulaskuddanáshusa 25 gulaskuddanáshusas háliidedje dohkkehit dan dušše liturgijjan, iige dušše bagadussan. 6 bismmá leat buktán gulaskuddanvástádusa.

Mearrádus:

1. Sámi girkoráđdi lea ilus go ásahuvvo liturgijja ruovttuid ja viesuid buressivdnideami váste mii adno olles Norgga girkus. Dat mielddisbukta ahte dohkkeha guhkesáigge girkolaš praksisa ja árbevieu sámi girkoeallimis ja dagaha dan ahte olles girku nagoda dustet dárbbu mas eanebut dađistaga ohcalit girku.
2. Sámi girkoráđdi dohkkeha reviderejuvvon Liturgijjaevttohusa buressivdnidit ruovttuid ja viesuid.
3. Sámi girkoráđdi sihtá hábmet bagadusa gulaskuddandokumeantta ja gulaskuddama vuodul ja háliida searvat bagadusa hábmemii.
4. Sámi girkoráđdi bivdá Liturgijjaevttohusa buressivdnidit ruovttuid ja viesuid sáddet Bismáčoahkkimii oažžut cealkámuša oahpaheami dáfus.
5. Sámi girkoráđdi bivdá oažžut ášši ruovttoluotta juovlamánu čoahkkimii dainna jurdagiin ahte ášši ráhkkanahhtit dohkkeheapmái 2013:ii Girkočoahkkimii.

SGR 22/12 Rom-álmot ja girku

Čoahkkáigeassu

Rom-álmot ja girku meannuduvvo sierra áššin dainna čilgehusain ahte geasset čuožžilii hirbmat digaštallan Rom-álmoga birra, ja daid mearehis bilkidemiid ja givssidemiid geažil mat leat ovdanbohtán iešgudetge oktavuodain. Sámi girkoráđis lea earenoamáš sajádat guovddašgirkolaš ráđđin go dat lea minoritehtaorgána. Dás lea relevánsa Sámi girkoráđi áššemeannudeapmái. Gaskagirkolaš ráđdi ja Internašunála gažaldagaid lávdegoddi áigo erenoamážit meannudit ášši 2012:ii čavčča. Ášši biddjo ovdán ráđđái mearrádusevttohusa haga.

Mearrádus:

Sámi girkoráđdi dohkkeha čuovvovaš cealkámuša:

CEALKÁMUŠ ROM-ÁLMOGA BIRRA

1. Sámi girkoráđdi vuorjašuvvá Rom-álmoga otná diliin Norggas. Ráđdi oaivvilda Girku ain galgá doarjut Rom-álmoga ášši daningo sii leat uhkiduvvon minoritehta. Rom-álmot leat olbmot geain lea riekti oažžut árvvusatnima ja olmmošvuoda, ja Girku ferte čájehit dan iežas guottuiguin ja vugiiguin mot duste Rom-álmoga

searvegotteallimis báikkálaččat.

2. Sámi girkoráđdi eaktuda ahte báikkálaš ja guovddáš eiseválddit álggahit doaimmaid mat váldet vuhtii rievtti mii Rom-álbmogis lea ahte sin árvvus atnit ja čájehit sidjiide olmmošvuoda. Sámi girkoráđi bealis lea sáhka álkis doaimmain nugo:
 - Orrun- ja ijastallanvejolašvuodat dihton sajiin.
 - Sihkkarastet vissis mutto buhtisvuodabálvalusfálaldagaid.
 - Ásahit gulahallan- ja oktavuodažoavkkuid gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuodain mat sáhttet leat vuodđun gulahallamii ja čielggadeapmái, maid dai gáibádusaid ektui maid norgga servodat bidjá olbmuid geat orrot min riikkas.
 - Doarjut organisašuvnmaid ja ásahusaid main leat vásáhusat ja mokta veahkehit uhkiduvvon joavkkuid, nugo Bymisjonen ja Frelsesarmeen.
 - Ovdánahttit fierpmádathuksema ja čoavddusmodeallaid gaskal suohkaniid main leat ovttalágan hástalusat. Mii diehtit ahte muhtun suohkanat leat juo bidjan johtui doaimmaid dán suorggis.
3. Sámi girkoráđdi oaivvilda ahte lea maid dárbu čielggasmahttit našunála ovddasvástádusa. Sámi girkoráđdi vuordá ahte ráđdehusa 2009 doaibmaplána Rom-álbmogii čuovvovuvvo. Leat ovdánahttojuvvon sierra, eurohpálaš prográmmat mot Rom-álbmoga galgá dustet árvvolaš ja doarjun lági mielde. Ráđdehus berre čuovvolit ja dahkat dárbašlaš álgagiid vai Norga čatnasa dakkár prográmmaide.
4. Sámi girkoráđdi áigu buktit čuovvovaš vuđolaš reflešuvnna ášši oktavuodas:

Buot olbmuid lea riekti dustejuvvot árvvus atnimiin ja šigolašvuodain. Nu mot mii dustet earáid dat muitala min árvvuid ja min olmmošvuoda birra. Lea sáhka olmmošárvvus. Lea erenoamáš dehálaš go lea sáhka amasolbmuid ja olmmošjoavkkuid geat min mielas leat eará láganat ja geat hástalit min kultuvrralaččat ja sosiálaččat. Reakšuvnnat mat geasset čuožželedje johtti Rom-álbmoga joavkkuid vuostá ollu báikkiin riikkas, lea dađi bahábut čájehan ahte Norggas lea ollu ballu amasolbmuid vuostá ja badjelgeahččan eará kultuvrraid olbmuid vuostá. Áviissaid interneahhtasiiddut ja digaštallanbáikkiid leat dan čájehan.

Rom-álbmot lea etnalaš ja kultuvrralaš unnitlogu álbmot Eurohpás mii čuohtejagiid lea vásihan givssideami ja oaguheami. Eanas oassi dán álbmotjoavkkus birge earenoamáš váttis sosiála ja ekonomalaš eallineavttuid vuolde iežaset ruovtturiikkain. Dávjá sii ellet olggobealde ásahuvvon sosiála vuogádagaid ja ortnegiid, sis lea unnán oahppu eaige sis leat resurssat. Bargomárkanis leat sii vuolemusas go doppe lea unnit ja unnit dárbu ii- oahppanolbmuid ja áigodatdárbašuvvon bargofápmui. Sin geahččaleapmi háhkat sisabođuid lea dáhkan sin gearjideaddjin, bohtalčoaggin ja buoremusat maid sii sáhttet olahit lea oanehis áigái fállat eaŋkilbálvalusaid priváhta olbmuid nugo gilvvagárddiid dikšut ja viesuid bassat birra. Eurohpá finánsaroasu geažil leat sii bákkus šaddan johtit guhkás eret iežaset váldoguovlluin. Mátkkit guhkit gaskkaid badjel oanehis áigemeiid siskkobealde lea šaddan vejolaš ođđaáigásaš mátkkoštan-fievrruid bokte ja ođđa rabas orrunvuogádaga bokte Schengen-šiehtadusa siskkobealde. Dan dihte mii deaivát Románia ja Bulgaria Rom-álbmoga guhkkin davvin Norggas.

Vuosttažettiin ii leat Rom-álbmot joavku, muhto eaŋkilolbmot. Čájehuvvo ahte lea álkit bidjat negatiivvalaš ja oppastahti mihtilmasvuodaid sidjiide, go eaŋkilolmmoš jávká. Dat nannejuvvo vel go giellaváttisvuodat hehttejit gulahallama. Go sin váldodoaibma dasa lassin lea gearjideapmi báikkiin gos sin lea álki fuomášit, de dat dasa lassin almmustahtta daid stuora sosiála ja ekonomalaš erohusaid mat leat

eurohpálaš servodagas ja dat lea midjiide hástaleaddji máŋgga dásis, sihke dovdduid ektui ja praktihkalaččat. Máŋgga báikkis min riikkas šattai Rom-álbmot dán geasi mediafokusii iešguđetge dilálašvuodaid geažil. Dán geasi vásáhusat čájehit ahte hástalusat Rom-álbmoga ektui eai leat dušše individuála guottut ja norgga boargáriid persovnnalaš ovddasvástáduš, muhto maiddá stuoraservodat geahččala gávdnat čovdosiid daidda hástalusaide. Min politihkalaš eiseválddiin lea sihke našuvnnalaččat ja báikkálaččat stuora ovddasvástáduš ja sis leat stuora vejolašvuodát čájehit ahte min servodat lea dakkár mii berošta olmmošárvvus ja háliida čájehit olmmošvuoda, erenoamážit olbmuid geat leat uhkiduvvon ja leat hearkkes dilis.

5. Sámi girkoráđđi bivdá Gaskkagirkolaš ráđi váldit Sámi girkoráđi cealkámuša iežaset viidáset bargui mas čájehit árvvusatnima, šigolašvuoda ja olmmošvuoda Rom-álbmogii.

SGR 23/12 Sámi girkoráđi čoahkkinplána 2013

Čoahkkáigeassu

Ášši váldá vuhtii ovttastahttima eará gaskagirkolaš ráđiid čoahkkinplánaiguin, ja mot Sámi girkoráđi ovddit ráđđečoahkkimat leat juohkásan iešguđetge sámi ássanbáikkiid gaskkas.

Mearráduš:

Sámi girkoráđđi dohkkeha čuovvovaš čoahkkinplána 2013:ii ráđđečoahkkimiidda:

1. čoahkkin njukčamánu 07. – 08.beaivvi:
Guovdageainnus

2.čoahkkin čakčamánu 05. – 06.beaivvi:
Oslos

3.čoahkkin skábmamánu 28. – 29.beaivvi:
Hápmiris

SGR 24/12 Sámi girkobeavvut 2013 – diehtoášši

Ráđđi oaččui čállosa vuodul dieđuid 2013:ii Sámi girkobeivviid plánen ja ráhkkanan stáhtusa birra mat biddjojedje ovdán čoahkkimis. Sámi girkoráđđi váldá dieđuid diehtun.

SGR 25/12 Girku 18 – 30

Čoahkkáigeassu

2009:s meannudii Girkočoahkkin “*Myndig tru – mangfoldig felleskap*” ášši. 2009 Girkočoahkkima mearrádusa sisdoallu hástala Norgga girku buot dásiin ovdánahttit viidáset ja ođastit barggu ahkejoavkkuin 18-30. Dán oktavuodas bivddii Girkočoahkkin oážžut ruovttoluotta stuorit strategiijaášši viidát vásáhusmateriálaid vuodul bismágotiin, organisašuvnnain ja olbmuin geat girkostallet/gullet girkoguovlluide.

“Girku 18- 30” ášši lea proseassa iešguđetge girkodásis. Go ášši fas bohtá ruovttoluotta 2013:s

Girkočoahkkimii, de háliida Girkoráđđi oassálastit reflekšuvdnabargui, addit olámuddui resurssaid ja inspirašuvnna doaimmaide dasa maid girku duodai galgá bargat. Ii leat leamaš mihttu buktit mearehis guhkes listtu doaimmaide, muhto ovdanbuktit vejolašvuođaid vai buorit strategijat sáhttet ovdánahttojuvvot girkočovlluin, ásašusain ja organisašuvnnain. Dan dihte dán áššis vuhtto ahte dat háliida oažžut ovdán vásáhusaid girku buot beliin, reflekteret hástalusaid ja čujuhit molssaevttolaš doaimmaide. Jus Girku 18 -30 lea vuoruheapmi mainna galgá lihkostuvvat, de lea dat dan duohken ahte mánga beali ovttasbarget: álgagat ja árjabidjamat eaŋkilolbmui, ráđiin ja lávdegottiin, organisašuvnnain ja ásašusain.

Mearrádus:

1. Sámi girkoráđđi háliida ahte Girku 18- 30 ášši ovddiduvvo 2013:ii Girkočoahkkimis nu ahte dat sáhttá dagahit ságastallama girku barggu birra.
2. Sámi girkoráđđi berošta sámi dárbbuin ja ahte 18- 30 bargojoavkku gullevaš oaidnoguovlu biddjo sisa girkočoahkkináššái. Bivdit ahte Girkoráđi hálddahus váldá vuhtii Sámi girkoallima strategijaplána (čuokkis 5.8) láidestemiid go áššiin barget viidáset.
3. Sámi girkoráđđi registrere iluin ahte Sámi girkoráđđi dál lea ožžon iežas nuoraidráđdeaddi, ja ahte leat plánegoahtán juo sámi nuoraid deaivvadeami dan ahkejovkui ja 2013:ii Sámi girkobeivviid nuoraidprográmma ráhkkananbargu lea jođus.

SGR 26/12 Lassiáššit:

Čuovvovaš áššit biddjojuvvojedje ovdán čoahkkimis ja rádis lei ságastallan daid birra.

- Davvisámegiela vuoiŋnalaš giela bisuheapmi ja ovdánahttin
- Giedahallat deaivvadeami gaskal muslimaid ja risttalaččaid